

Skilsmisse og forældresamarbejde

Torsdagscafé, BUPL Storkøbenhavn

Den 23 februar 2023 kl. 18-20

Anja Marschall, lektor og Ph.d. [anjm@kp.dk]

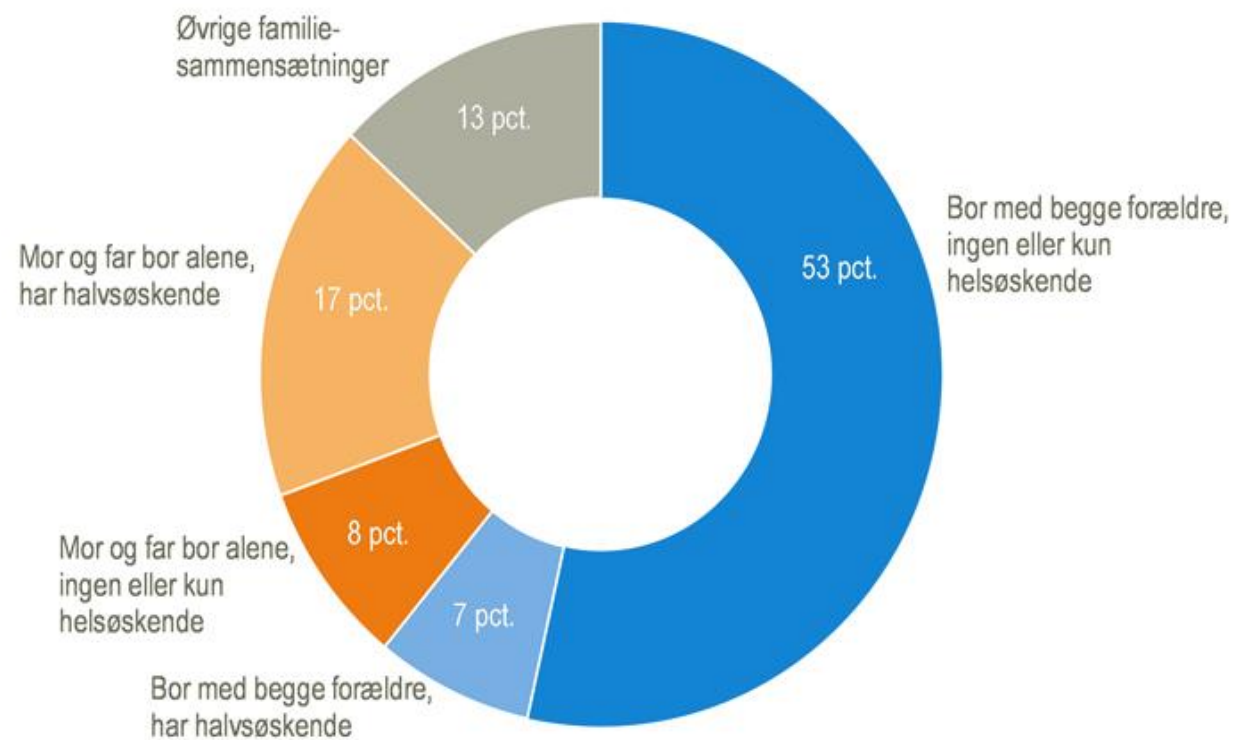
Program

- Del 1: Når børn skilles (fra deres forældre)
- Del 2: Pædagogiske handlemuligheder og det gode forældresamarbejde

Hvad er egentlig en (rigtig) familie?

Hjemmeboende 16-åriges familier. 1. januar 2017

Danmarks Statistik (2017)

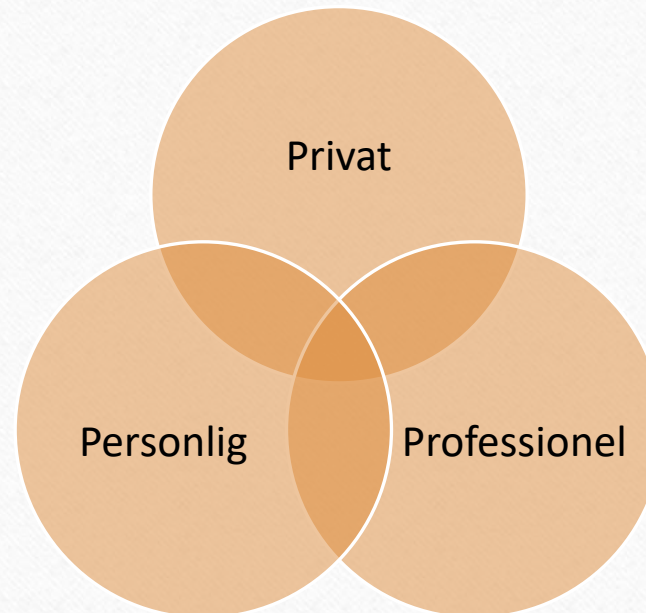
Baggrund

- 1/3 af alle børn oplever deres forældre bliver skilt (det svarer til ca. 27.000 årlige familiebrud ifølge Ottosen, 2016)
- Deleordning i dag kontra andre samværsordninger (ligestilling og ligestilling)
- Hvordan foregår en skilsmisse? (med nemID og et klik).
- Det nye skilsmisssystem (april, 2019)

Forældreansvarsloven og det delte forældreskab

- Forældreansvarsloven (2007) har til hensigt at sikre, at skilsmissebørn har kontakt til begge deres forældre uanset om forældrene vil hinanden eller ej.
- Forældre skal derfor dele forældremyndigheden og sammen træffe beslutninger der vedrører hverdag og omsorg for barnet.
- Forældreansvarsloven har i princippet intet med deleordning at gøre, men handler om det *fælles* ansvar for barnet. Dog tolkes dette ofte som ret til lige meget tid med barnet.
- Sympatiske intentioner, som dog vanskeliggør børnenes hverdagsliv, hvis forældrene har interne konflikter eller ligger i strid med hinanden.

De tre P'er

Summe-øvelse med sidemanden

- Overvej hvordan jeres private oplevelser med skilsmisse muligvis kan få betydning for jeres faglige arbejde med skilte forældre og deres børn?

Børns perspektiver

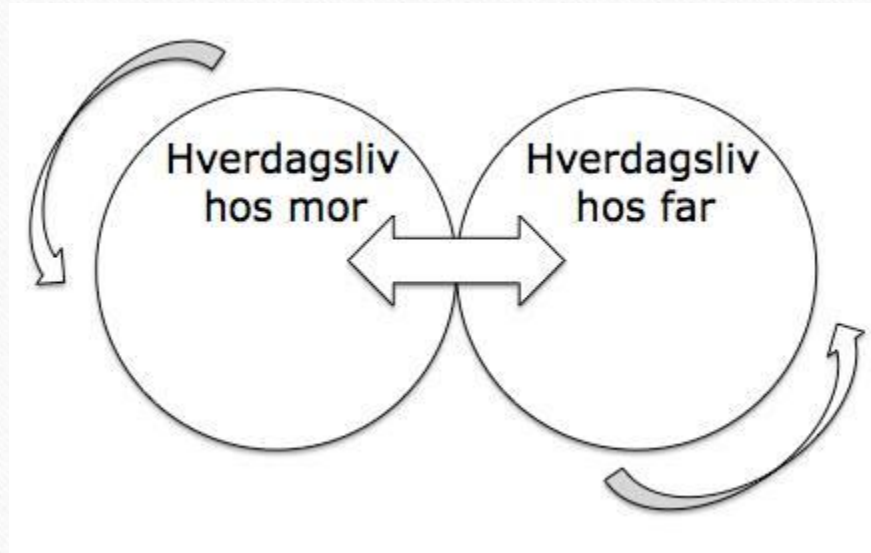
- Fra bekymringshistorier til hverdagsfortællinger

- Undersøgelse af muligheder, begrænsninger og dilemmaer som træder frem gennem børns fortællinger om deleliv med to hjem
- Hvordan hverdag med to hjem former børnenes deltagelse på tværs og deres forståelse af dem selv og deres familieliv

Centrale begreber

- Livsførelse (Holzkamp, 1998)
- Omsorgskroge (Marschall, 2013)
- Hverdagsliv i dobbelte loops (Marschall, 2014)

Børneliv i dobbelte loops

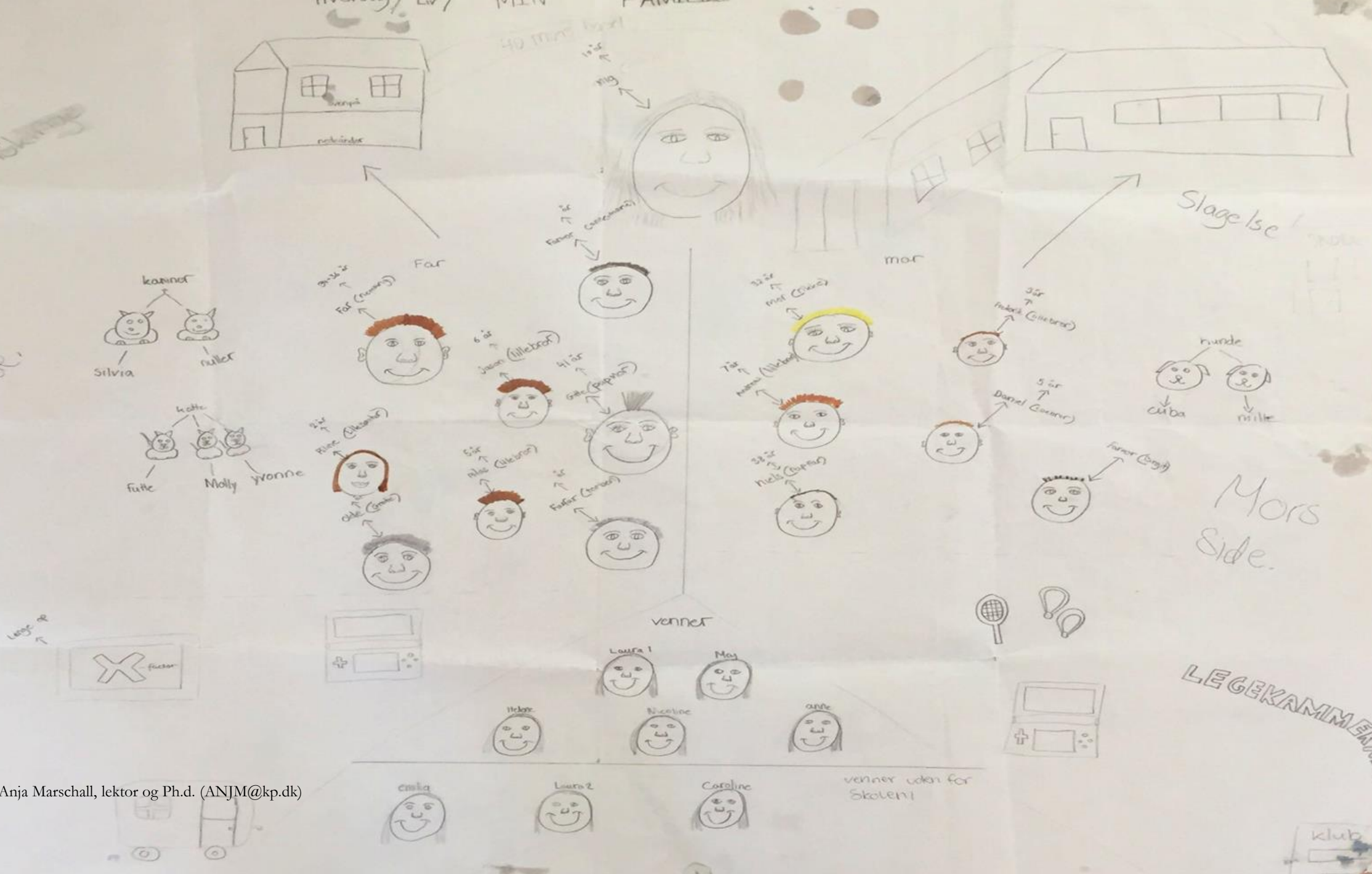
Fars side

Slagelse

Mors Side

LEGEKAMMERET

Anja Marschall, lektor og Ph.d. (ANJM@kp.dk)

Hverdagen med "to liv"

"Jeg synes det ville være kedeligt, for hvis vi lavede de helt samme ting begge steder, så kunne man lige så godt bare have ét liv"
(Caroline, 10)

Hverdagens savn

”Det er bare fordi, at jeg synes det er rigtig lang tid siden, jeg har været hjemme ved min far. Jeg tænker, at jeg rigtig godt vil hjem til min far, og at jeg savner ham. Men jeg gad altså også godt at være hjemme ved min mor. Det var bare lige det” (Samuel, 9 år. Citat fra audiodagbog)

Holly (12)

”Nej, altså – der var på et tidspunkt, hvor jeg savnede min mor rigtig meget. Men sådan er det ikke mere. Nu skriver jeg bare sådan lige godnat om aftenen, så er jeg ligeglad med om hun svarer, så ved jeg bare, at jeg har skrevet godnat”

Holly (12)

”Jeg kan bare huske, at jeg var meget ked af det. Min far, han blev sur på mig hele tiden, fordi jeg vidste ikke hvad der var galt. Men jeg savnede bare min mor!”

Holly (12)

”Ja altså, hvis jeg ikke havde min hund (hos mor), så tror jeg slet ikke at det ville have set sådan her ud. Så havde jeg nok bare set min mor de uger, når jeg var hos hende. Og så var jeg nok blevet en helt anden, tror jeg, jeg havde savnet hende mere og blevet mere ked af det[..]. Selvfølgelig er jeg ovre ved min hund, men jeg tror, at jeg er lige så meget indenfor, sammen med min lillesøster og leger med hende eller sammen med min mor og drikker te og sådan noget”

To og to

- Hvad kommer I til at tænke på med baggrund i denne viden om dobbelt livsførelse og omsorgskroge?
- Overvej hvad børnene har brug for fra jer?
- Hvad har I allerede blik for og hvad kunne I tænke jer at blive bedre til?

Hvad har børnene brug for fra jer?

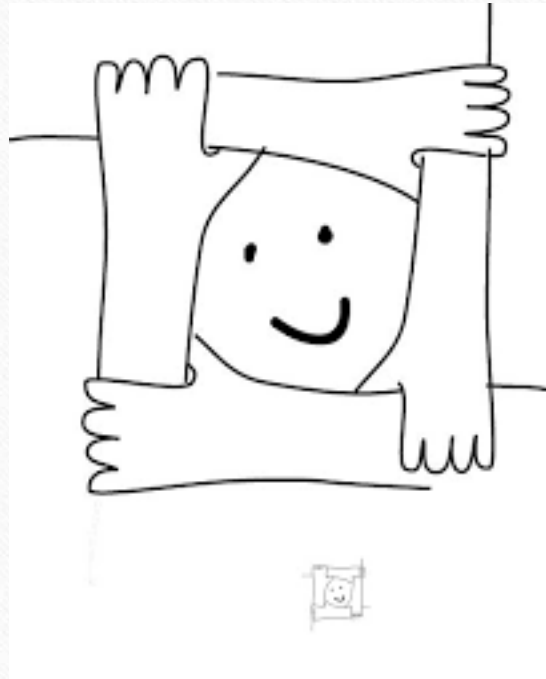
- Genetablering af livsførelse – daginstitution og skole som fast holdepunkt
- Betydningen af rytmer og rutiner – pusterum fra det svære
- Betydningen af særlige og stabile voksne (at være et 'helle')
- Blik for reaktioner (på tværs skilsmisse og hverdagslivet efter)
- Hånden på ryggen eller det omsorgsfulde blik – ”er det skiftedag i dag?”
- Hverdagssamtaler – åbne spørgsmål om fx søskende, kæledyr eller pligter med inspiration i livskortmetoden.
- Skilsmissegrupper? Henvis deres forældre til relevant støtte og hjælp (tjek jeres kommune).

Husk: Børn bliver ikke mere kede af at blive spurgt – faktisk er det rart, at der er nogle der tør.

Anja Marschall, lektor og Ph.d. (ANJM@kp.dk)

Skilsmisse og det gode forældresamarbejde

Når forældre skilles, fortæller de:

- Alt kendt ruskes og kendes
- Man skal forstå sig selv på ny – som forældre og som menneske (identitetsforvirring)
- Dårlig samvittighed (skader jeg mit barn for livet?), sårede følelser, braste drømme, vrede, modvilje, savn og længsel.
- Vrede og sorg kan kendetegne grundstemningen hos den ene part, mens ny-forelskelse og lettelse kan være en den mest fremtrædende følelse hos den anden
- Forældres samarbejde med hinanden og med daginstitutionen (at bevæge sig fra at være kærester til at være 'korrekte kolleger').
- Nye muligheder (luft, at genfinde 'mig')

Vigtige emner skilte forældre er optagede af:

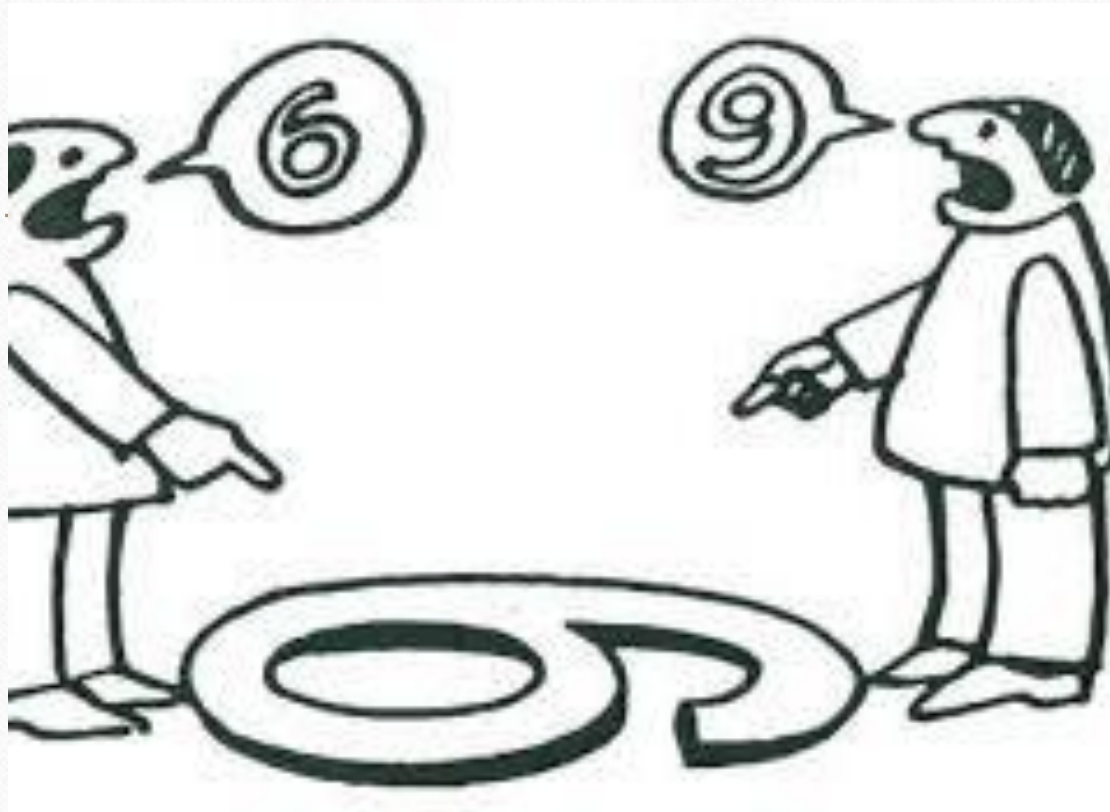
- Logistik og praktik (hvem gør hvad på tværs af de to hjem)
- Barnets trivsel (forskellige observationer af og oplevelser med barnet i hverdagen)
- Bopæl og samvær (hvor skal barnet bo og hvor meget) (se også Juul 2016, kap 12)

Rebekka – delemor

” Slug alle de kameler, du
overhovedet kan, for så er der en
konflikt mindre på vejen. Det
kommer der altså bare et bedre
resultat ud af”

Konflikttrappen

Er det et 6-tal
eller et 9-tal?

<https://familieretshuset.dk/brud-i-familien/brud-i-familien/viden-om-samarbejde>

Når konflikter tynger

”Når vi får øje på konflikter som forbundet til relationer og til noget, der opstår, når man oplever at blive truet på det, der betyder noget for én, bliver konflikten knyttet til den sociale verden og det, der foregår mellem os, og ikke isoleret til indre faktorer *i* den enkelte. Konflikter er således ikke soloprojekter, men knyttet til menneskers personlige engagementer i noget fælles” (Marschall, 2019: 80).

Delt forældreskab – hvad kræver det?

1. At skille bruddet i ægteskabet fra det fælles forældreskab. Tillid til den anden, som en god forælder, der vil barnet det bedste.
2. Skåne barnet for alt for mange sammenstød og tage hånd om regulering af egne svære følelser gerne med hjælp fra udefra (privat og/eller professionelt).
3. Det velfungerende delte forældreskab er både en interpersonel og intrapersonel praksis, der kontinuerligt må prioriteres og arbejdes på.
4. Fælles ansvar for barnet, også selvom barnet er hos den anden

(Se også Eikren og Jevne, 2022).

Refleksioner over aftenens oplæg

- Hvad ser I som de største udfordringer i forældresamarbejdet i forbindelse med skilsmisse? Hvordan kan I blive klædt på til dette?
- Overvej om I kan fællesgøre nogle grundlæggende rammer i institutionen, når børn rammes af skilsmisse (se Marschall, 2016 for inspiration til en grundplan).
- Hvilke spørgsmål og tanker efterlader aftenens oplæg hos jer? Hvor får I lyst til at gå hjem og gøre?

En grundplan

(læs mere om hvert punkt i Marschall, 2016, s. 37)

- Fordeling af ansvar i personalegruppen eller i teamet – hvem tager sig af hvad?
- Etablering af kontakten til begge forældre
- Systematisering og forankring af en god samarbejdsforbindelse til forældrene
- Omsorgen for barnet i hverdagen efter skilsmissen

Gør jer selv
synlige og
tilgængelige

” Der er altså voksne, der gerne vil hjælpe – det gælder bare om at finde dem” (Sara, 11 år)

Tak for i aften!

- Afhandlingen kan downloades her:

[https://www.academia.edu/16881205/The Time-Shared Child. Exploring Childrens perspectives on everyday life with two households](https://www.academia.edu/16881205/The_Time-Shared_Child._Exploring_Childrens_perspectives_on_everyday_life_with_two_households)

- Se desuden <https://anjamarschall.wordpress.com/> for blogindlæg om familieliv og skilsmisse.

- Læs mere om bogen *Børn og skilsmisse – praktikerens guide* her:

<http://samfundslitteratur.dk/bog/b%C3%B8rn-og-skilsmisse>